

Obsah

Úvod	15
1 Různorodost poruch autistického spektra (PAS), rozdílná míra symptomatiky	19
2 Vývoj a změny přístupů k dětskému autismu	33
2.1 Historický vývoj po současnost	34
<i>Prvotní definice pojmu autismus a Aspergerův syndrom</i>	34
<i>Psychoanalýza a autismus: černé období historie</i>	38
<i>Medicínské a vědecké pojetí autismu, zlepšení diagnostiky</i>	41
<i>Psycholingvistický a behaviorální přístup</i>	42
<i>Aktivní zapojení rodičů, edukativní programy</i>	44
<i>Neurobiologický a neuropsychologický výzkum autismu</i>	46
<i>Očkování a následné střevní potíže jako příčina autismu</i>	48
<i>Genetické výzkumy</i>	49
<i>Současné pojetí</i>	51
2.2 Vývoj diagnostických kritérií a pojmů	52
2.3 Pervazivní vývojové poruchy, poruchy autistického spektra, vymezení pojmů	58

3	Charakteristické projevy, deficity a chování	61
3.1	Triáda problémových oblastí společná pro poruchy autistického spektra	61
	1. <i>Sociální interakce a sociální chování</i>	61
	2. <i>Komunikace</i>	97
	3. <i>Představitivost, zájmy, hra</i>	115
3.2	Nespecifické variabilní rysy	130
	<i>Percepční poruchy</i>	130
	<i>Odlíšnosti v motorickém vývoji a projevech</i>	136
	<i>Emoční reaktivita</i>	159
	<i>Adaptabilita</i>	164
	<i>Problémy v chování</i>	171
4	Popis jednotlivých poruch autistického spektra	177
4.1	Dětský autismus	177
	<i>Autismus v adolescenci a dospělosti</i>	181
4.2	Atypický autismus	182
4.3	Aspergerův syndrom	185
	<i>Nízko funkční a vysoce funkční Aspergerův syndrom</i>	190
	<i>Mohou se lidé s Aspergerovým syndromem zapojit v dospělosti do běžného života?</i>	193
4.4	Dětská dezintegrační porucha	193
4.5	Jiné pervazivní vývojové poruchy	204
4.6	Autistické rysy	208
4.7	Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a stereotypními pohyby	209
4.8	Rettův syndrom	211
	<i>Výskyt Rettova syndromu</i>	212
	<i>Průběh poruchy</i>	213
	<i>Epilepsie u dívek s Rettovým syndromem</i>	214
	<i>Chování a další specifické projevy dívek s Rettovým syndromem</i>	217
5	Demografické charakteristiky	223
5.1	Četnost výskytu autismu, epidemiologické studie	223
5.2	Poměr mezi pohlavími	226

6	Vývoj poruchy v jednotlivých věkových obdobích	229
6.1	Diagnostika v raném věku	230
6.2	Narození a první rok života (0–12 měsíců)	231
	<i>Diagnostika v prvním roce života</i>	232
6.3	Batolecí období (12–30 měsíců)	232
	<i>První nejběžnější postřehy v oblasti řečového vývoje</i>	
	<i>a celkové komunikace</i>	233
	<i>První nejběžnější postřehy v oblasti sociálního chování</i>	234
	<i>První nejběžnější postřehy v oblasti chování a herních aktivitách</i>	235
	<i>Vývojový regres u dětí s autismem</i>	237
	<i>Diagnostika v batolecím věku</i>	238
6.4	Předškolní období (3–6 let)	241
	<i>Znovunabývání ztracených dovedností</i>	
	<i>u dětí s vývojovým regreseem</i>	242
	<i>Primární diagnóza dětského nebo atypického autismu</i>	
	<i>u Aspergerova syndromu</i>	245
6.5	Mladší školní věk (6–11 let)	247
	<i>Diagnostika v mladším školním věku</i>	247
6.6	Puberta, adolescence	250
	<i>Diagnostika v období puberty a adolescence</i>	250
6.7	Dospělost	252
	<i>Inventář typického chování lidí s Aspergerovým syndromem</i>	253
	<i>Diagnóza příbuzného s autismem či Aspergerovým syndromem</i>	258
6.8	Shrnutí důležitých postřehů týkajících se diagnózy	259
	<i>Tři stupně ke správné diagnóze</i>	261
7	Diagnostika poruch autistického spektra	263
7.1	Přehled screeningových a diagnostických nástrojů	264
	<i>ADI-R – Autism Diagnostic Interview-Revised</i>	264
	<i>ADOS – Autism Diagnostic Observation Schedule</i>	265
	<i>A. S. A. S. – The Australian Scale for Asperger's syndrome</i>	266
	<i>AQ test – Kvocient autistického spektra</i>	268
	<i>CARS – Childhood Autism Rating Scale – Škála dětského autistického chování</i>	270
	<i>CHAT – Checklist for Autism in Toddlers</i>	270
	<i>DACH – Dětské autistické chování</i>	273
7.2	Struktura psychologického vyšetření	278
	<i>Vyšetření dítěte</i>	278
	<i>Vyšetření dospělého člověka s PAS</i>	282

8	Diferenciální diagnostika	283
8.1	Přehled některých diagnostických kategorií	284
	<i>Mentální retardace</i>	284
	<i>Syndrom fragilního X chromozomu</i>	287
	<i>Downův syndrom</i>	288
	<i>Tuberózní skleróza</i>	289
	<i>Epilepsie, strukturální abnormality a neurochemické nálezy</i>	290
	<i>Schizofrenie</i>	291
	<i>Porucha aktivity a pozornosti (ADHD), porucha pozornosti bez hyperaktivity (ADD)</i>	293
	<i>Obsedantně-kompulzivní porucha (OCD)</i>	294
	<i>Elektivní mutismus</i>	296
	<i>Afektivní poruchy (poruchy nálady)</i>	297
	<i>Porucha se stereotypními pohyby</i>	298
	<i>Tourettův syndrom, tikové poruchy</i>	298
	<i>Porucha opozičního vzdoru</i>	300
	<i>Reaktivní porucha příchyllosti v dětství</i>	300
	<i>Vývojové poruchy řeči (vývojové dysfázie) – receptivní porucha řeči, expresivní porucha řeči, smíšená porucha řeči</i>	301
	<i>Landauův-Kleffnerův syndrom</i>	301
	<i>Schizoidní porucha osobnosti</i>	302
	<i>Schizoidní porucha v dětství</i>	303
	<i>Schizotypní porucha</i>	303
	<i>Rettův syndrom</i>	305
	<i>Jiné nejisté diagnostické kategorie</i>	306
8.2	Nejčastější diferenciálnědiagnostické omyly u poruch autistického spektra	309
8.3	Diferenciální diagnostika autismu a Aspergerova syndromu	312
9	Neurobiologie, neuropsychologie, kognitivní psychologie a jejich vztah k PAS	315
	<i>Neurobiologické hledisko</i>	315
	<i>Neuropsychologické hledisko</i>	317
	<i>Funkční specializace hemisfér a předpokládaný vztah k PAS</i>	317
	<i>Inteligence a nerovnoměrný vývoj u poruch autistického spektra</i>	321
	<i>Autismus a mentální retardace</i>	323
	<i>Ostrůvkovitě schopnosti, géniové a děti s nadprůměrným intelektem</i>	325
	<i>Neschopnost metareprezentace aneb hyperrealismus autismu</i>	328

10	Psychologické teorie	331
10.1	Kognitivní teorie	332
	<i>Teorie mysli</i>	332
	<i>Teorie oslabené centrální koherence</i>	349
	<i>Teorie deficitu exekutivních funkcí</i>	352
10.2	Emoční teorie	355
	<i>Teorie intersubjektivit</i>	355
10.3	Eklektický přístup, syntéza názorů	356
11	Problematika péče o děti s PAS v ČR	357
11.1	Z historie	357
11.2	Současná situace	358
	<i>Občanská sdružení</i>	360
	<i>Raná péče pro děti s autismem</i>	361
	<i>Předškolní zařízení</i>	361
	<i>Odklad školní docházky</i>	362
	<i>Vzdělávání ve speciální třídě</i>	
	<i> pro děti s poruchami autistického spektra</i>	363
	<i>Děti integrované ve speciálních školách a třídách</i>	365
	<i>Děti integrované v běžných školách</i>	365
	<i>Běžná, nebo speciální škola?</i>	366
	<i>Děti integrované na středních školách</i>	366
	<i>Vysoké školy</i>	367
	<i>Děti a dospělí v týdenních a celoročních zařízeních</i>	369
	<i>Poradenství</i>	371
	<i>Lékařská péče</i>	371
11.3	Největší úskalí péče v České republice	372
11.4	Legislativa a možnosti podpory rodin pečujících o dítě s PAS	373
	<i>Školská legislativa</i>	373
	<i>Krajský koordinátor</i>	374
	<i>Možnosti sociální podpory státu u lidí s PAS</i>	375
	<i>Zdravotní pojišťovny</i>	379
	<i>Projekty neziskových organizací</i>	379

12	Intervence u lidí s poruchou autistického spektra	381
12.1	Co funguje? Eklektický a celostní přístup!	382
	<i>Strukturované učení</i>	384
	<i>TEACCH program</i>	384
	<i>Vzdělávací program Higashi</i>	387
	<i>Behaviorální přístupy, intenzivní raná intervenční terapie</i>	387
	<i>Komunikační terapie (augmentativní a alternativní komunikace)</i>	390
	<i>Interaktivní přístupy</i>	392
	<i>Herní a interakční terapie</i>	392
	<i>Muzikoterapie</i>	393
	<i>Zooterapie</i>	393
	<i>Relaxace</i>	394
	<i>Aktivitty</i>	395
	<i>Arteterapie</i>	395
	<i>Ergoterapie</i>	395
	<i>Fyzioterapie a pohybová aktivita</i>	396
	<i>Dobrá atmosféra v rodině</i>	396
	<i>Rodinná psychoterapie</i>	396
	<i>Komunitní bydlení</i>	397
	<i>Integrativní přístup</i>	397
	<i>Farmakoterapie</i>	397
12.2	Co nefunguje? Zázraky!	399
	<i>Terapie volbou, Son Rise program (Option therapy)</i>	399
	<i>Facilitovaná terapie</i>	400
	<i>Rodičovské chování a postoje jako příčina autismu u dítěte, psychoanalytický přístup</i>	401
	<i>Dietická opatření</i>	403
	<i>Homeopatie a metody léčitelů vyléčit autismus</i>	404
	<i>Terapie pevným objetím (Holding Therapy)</i>	405
13	Rodina a dítě s autismem	407
13.1	Reakce rodiny na sdělení diagnózy	407
	1. <i>Období sdělení diagnózy, šok</i>	407
	2. <i>Zapojení obranných mechanismů</i>	408
	3. <i>Depresivní období v přijímání diagnózy</i>	411
	4. <i>Kompenzované období</i>	411
	5. <i>Období životní rovnováhy, přebudování hodnot</i>	411

13.2	Postoje, které ztěžují adaptaci	413
	<i>Hyperprotektivita</i>	413
	<i>Odmítání dítěte</i>	413
	<i>Přetrvávající vztek</i>	413
	<i>Zpochybňování diagnózy a tíže problémů</i>	413
	<i>Nutková péče o děti vede k vyčerpání</i>	414
	<i>Problematické individuální charakteristiky členů rodiny,</i> <i>kvalita vztahů a klima v rodině</i>	414
	<i>Sociálně-ekonomická situace v rodině</i>	415
	<i>Krizová období</i>	415
13.3	Další důležité aspekty	415
	<i>Sdělení diagnózy ze strany odborníka</i>	415
	<i>Sourozenecká problematika</i>	415
	<i>Nácvik obhajoby dítěte na veřejnosti</i>	417
	<i>Zátěž rodiny, informovanost o speciálních přístupech</i>	418
	Závěr	421
	Literatura	423
	Seznam užití literatury	423
	Doporučená literatura	437
	Přílohy	
1	Krajské koordinátorky	438
2	Adresář občanských sdružení a zařízení	439
	Občanská sdružení	439
	Vzdělávací zařízení	440
	Zdravotnická zařízení	445
3	Barevná příloha	446

